Držitel Nobelovy ceny Claude COHEN-TANNOUDJI: Věda potřebuje nadšení

Držitel Nobelovy ceny Claude COHEN-TANNOUDJI: Věda potřebuje nadšení

V rámci projektu Česká hlava, který se zabývá popularizací české vědy, poctil Českou republiku svou návštěvou jeden z nejvýznamnějších představitelů současné francouzské vědy, profesor Claude Cohen-Tannoudji z pařížské Ecole Normale Supérieure. Laureát Nobelovy ceny za fyziku za rok 1997 se však nespokojil pouze s projevem pro návštěvníky vědecko-popularizačního festivalu. Na jeho bezmála dvouhodinové přednášce „Světlo a hmota“ (Lumiére et matiére) v kinosále Francouzského institutu v Praze se byl podívat i spolupracovník iFora.

Ačkoli fyzika světla, jíž se profesor Cohen-Tannoudji dlouhodobě zabývá, nepatří k frekventovaným tématům hovoru nejširších vrstev, praskal kinosál Francouzského institutu ve čtvrtek 16. června od pěti hodin ve švech. Přednáška pod patronací francouzského velvyslance v České republice totiž opravdu stála za to. Alžírský rodák, který před osmi lety světu objasnil princip zpomalování atomů pomocí laserových paprsků, zaujal početné obecenstvo nejen odbornými znalostmi, ale i svými inovativními názory na výchovu mladých vědců.

Spokojeni mohli být i ti, kteří se se světelnou fyzikou dosud nedostali do kontaktu. Celý úvod přednášky totiž Claude Cohen-Tannoudji věnoval stručnému exkurzu do historie světelné fyziky a seznámil tak přítomné posluchače nejen s principem pohybu atomů, ale i s vývojem názorů na světlo od dob Alberta Einsteina až do současnosti. Po krátkém seznámení s teorií pak dvaasedmdesátiletý profesor pokračoval zejména v seznamování obecenstva se svým vlastním výzkumem a jeho praktickým uplatněním. Zpomalení atomů pomocí laserového paprsku má podle Cohena-Tannoudjiho největší význam při konstruování přesnějších atomových hodin. Podle nich se řídí nejen světový čas, ale své místo naleznou například i v útrobách umělých satelitů.

Nemluvilo se však jen o fyzice. Francouzský vědec proslul také svou vášnivou propagací popularizace vědy mezi mládeží. „Mladé lidi nezaujmete suchopárným výkladem ve školách,“ tvrdí profesor Cohen-Tannoudji „Nadšení pro vědu nejlépe získáte tak, že vám ho někdo předá,“ dodává. Tento problém by se podle francouzského profesora dal vyřešit tak, že by univerzity měly dát vědcům větší prostor pro výzkum. „Pokud by odborníci nebyli ze strany univerzit tlačeni do co největšího počtu odučených hodin, byli by pak schopni učit daleko efektivněji a erudovaněji. Tento systém se zatím uplatňuje pouze ve Spojených státech,“ domnívá se francouzský vědec.

Pro návštěvníky, kteří nevládnou francouzským jazykem, byly v Institutu připraveny přenosné přístroje, ve kterých se ozýval hlas dvou simultánních tlumočnic. Právě v nich však naneštěstí spočíval jeden z největších problémů přednášky. Zejména překladatelka, která tlumočila přednášku v počáteční fázi, nebyla schopna přeložit některé odborné francouzské výrazy, které profesor Claudie Cohen-Tannoudji při svém výkladu používal. Často se proto zadrhávala a posluchači tak občas zůstali ochuzeni i o celou polovinu věty. Celkový dojem z přednášky však tyto problémy technického rázu nemohly pokazit. Když ke všem pozitivům nakonec přičteme ještě překvapivě aktivní účast přítomných na závěrečné diskusi, spokojeni mohli být organizátoři, návštěvníci přednášky i samotný profesor Cohen-Tannoudji.

Tomáš Drahoňovský